

EU ja Kolmas tasavalta

"Tila, kuten kaikki kansantasavallan kollektiivitalat, oli varustettu tietokoneen etäispäätteellä. Itse tietokone sijaitsi Kokonaisvaltaisen Valtakunnansuunnittelutoimiston Maatalouden Osaston rakennuksessa, ja sen muistiin oli pumpattu kaikki mahdollinen tieto maatalouden alalta.

Koneen etäispäätteiden näyttötauluille ilmestyi jatkuvana virtana Osaston ohjeita, neuvoja ja määräyksiä, ja jokaisen kollektiivitalan johtajan velvollisuudeksi jäi käytännön toteutus.

Nyt, talven lumien sulaessa, olivat olleet vuorossa ohjeet tai paremminkin käskyt karjan laitumelle laskemisesta. Päiväkin oli määrätty, toukokuun kahdeskymmenesviides. Tosin näytti sangen mahdolliselta, ettei yksikään ruohonkorsi olisi vielä siihen aikaan ilmestynyt maan pinnalle..."

* * *

Löysin omasta kirjahyllystäni jo vuonna 1976 ilmestyneen maanmainion tulevaisuusromaanin Suomen Kansantasavallan maataloudesta ja byrokratiasta 1990-luvulla.

Kolmas tasavalta -satiiri voitti aikoinaan Kirjayhtymän tieteisromaanikilpailun. Tuohon aikaan sosialistista järjestelmää pilkkaavat kirjoitukset oli tapana julkaista salanimellä. Nimimerkin *Jaakko Sirppi* takaa paljastui sittemmin satakuntalainen maanviljelijä, mikä selittikin kollektivisoidun ja byrokratisoidun maatalouden sekä keskusjohtoisen maatalouskoneteollisuuden parodian tarkkuuden ja terävyyden.

Mutta eipä edes kirjoittaja itse olisi voinut arvata, miten hänen tuolloin naurettavaksi tekemänsä virkamiesjohtoinen maatalous tulisi toteutumaan EU-Suomessa! Kun kirjan "Maatalousosaston Ohjeiden" tilalle kirjoitetaan "EU-direktiivit", on helppo havaita, että todellisuus on vielä uskomattomampi.

Jo ensimmäisenä EU-vuonna olisi toteutuneet kylvösuunnitelmat pitänyt ilmoittaa Brysselin byrokrateille, kun Suomessa vielä satoi räntää...

* * *

Yhtäläisyydet 90-luvun kuvitteellisen Neuvosto-Suomen ja toteutuneen EU-Suomen välillä ovat lukuisia. Kolmannen tasavallan kolhoositalonpojat, entiset itselliset viljelijät mm. nimittivät uusia vallanpitäjiään kommuunoiksi. Nythän he ovat komissaareja.

Mitäpä tapahtuikaan, kun EU:n toimeenpanemissa tarkastuksissa ilmeni, että Suomen maatalousviranomaiset ovat tehneet työnsä tunnollisemmin kuin espanjalaiset ja italialaiset virkaveljensä keskimäärin? Kun maastamme ei löytynyt direktiivien edellyttämää määrää virheitä ja väärinkäytöksiä maataloustukien jakamisessa, tarkastusten määrä tuplattiin, jotta maakohtainen kiintiö saataisiin täyteen!

Tätä kirjoitettaessa keskustellaan parhaillaan siitä, millaiset leikkuupuimurin kulku-urat liejuisille viljapelloillemme olisi aikaansaattava, jotta EU-tilastoissa sadonkorjuu voitaisiin kirjata suoritetuksi ja hehtaarituet voitaisiin maksaa.

Tällä vauhdilla EU-johtoisessa maatalousbyrokratiassamme on kohta kyttiä ja poliiseja enemmän kuin viljelijöitä, tutkijoita ja neuvoja yhteensä.

* * *

Tulevaisuusromaanina Kolmas tasavalta onnistui loistavasti. Kirjan uljaassa uudessa yhteiskunnassa 90-luvulla ovat yleisessä käytössä mm. ajopiirturit säännöstellyn polttoaineen kulutuksen kontrolloimiseksi, liikenteenvalvontakamerat sekä elektroniset maksukortit.

Kirjassa nälvitään keskusjohtois-byrokraattista maataloustutkimusta, uuslysenkolaista kasvinjalostusta ja ilman käytännön kokemusta tapahtuvaa tietokoneohjattujen maatalouskoneiden kehitystyötä. Eräs tarinan riemastuttavimmista kohtauksista oli seurata päähenkilön silmin liukuhihnalta valmistuvan leikkuupuimurin ensikäynnistystä ja koeajoa porilaisella *Punainen Sirppi* -maatalouskonetehtaalla.

"Elektroninen nautaeläinten vartiointilaitte" eli sähköpaimen osasi säätää sähköiskun voimakkuuden eläimen koon mukaan. Pohjalainen kansanviisaus "mitä pienempi itikka, sitä suuremman tällin se tarttee" vain oli unohtunut.

* * *

Kolmannen tasavallan esikuvana 22 vuotta sitten oli silloisen DDR:n "tietokonebyrokraattinen sosialismi", jossa teknokraattijunta piti valtaa käsissään vieraannutettuaan ensin kansalaiset päätöksenteosta:

"Tämä tapahtui siten, että mahdollisimman vaikeaselkoista kieltä käyttämällä tehtiin yksinkertaisista asioista niin monimutkaisia, ettei niin sanottu 'tavallinen ihminen' saanut niistä selkoa, vaan vieraantui itseään koskevasta päätöksenteosta ja alistui yhteiskuntakoneiston tahdottomaksi osaksi."

Kirjan minä-muodossa kertova päähenkilö oli ojennusrangaistuksena suulaudestaan "karkotettu" eteläpohjalaisen kollektiivitalan johtajaksi.

"Minun ei juuri tarvinnut asioihin puuttua. Melkeinpä ainoa tehtäväni oli naputella vastauksia tietokoneen tiedusteluihin ja välittää koneen antamat luovutusnormit eteenpäin..."

* * *

Mutta malli, joka oli toiminut hyvin Itä-Saksassa, ei istunutkaan hyvin suomalaisen kansanluonteeseen:

"Kun saksalainen esimies käskee alaistaan tekemään jotakin, tämä napauttaa kantapäätänsä yhteen ja sanoo 'Jawohl, herr Doktor' ja tekee työnsä ahkerasti ja täsmällisesti turhia kyselemättä. Mutta kun suomalaista ruvetaan samalla tavalla

komentelemaan ja määräämään, hän nostaa niskakarvansa pystyyn, kiroaa esimiehensä helvetin alimpaan lokeroon ja vääntää mutterin tahallaan väärille jengoille, sahaa laudan väärästä kohtaa poikki ja heittää pätkät jätekasaan tai — jos on sähkömies — vetää sähkölieden katkaisijasta ylimääräisen johdon maadoituskiskoon..."

Niinpä päähenkilö ensi töikseen ja omin lupinsa palautti jokaiselle kolhoositalonpojalle vapaaseen käyttöön hänen oman entisen tilansa, kunhan kollektiiville määrätty maataloustuotteiden luovutusnormit vain täytettäisiin. Kaikki alkoikin sujua paremmin ja kylä vaurastui silmissä, kunnes keskusjohtoinen tietokonesysteemi joutui epäkuntoon:

"Aivan yllättäen, kesken sanan, taulu tyhjeni ja muuttui harmaaksi; oudot kuviot välähtelivät, ja taululle ilmestyi odottamaton sanoma: TEHKÄÄ NIIN KUIN PARHAAKSI NÄETTE."

Kirjan juonesta en kuitenkaan paljasta tämän enempää siltä varalta, että joku vielä onnistuu vaikkapa kirjastosta saamaan käsiinsä tämän harvinaisen herkkupalan.
